ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Δ΄ ΤΑΞΗΣ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΤΕΤΑΡΤΗ 4 ΙΟΥΛΙΟΥ 2007
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ:
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1.Το ποίημα «Ελεγκτής» του Μ. Σαχτούρη είναι γραμμένο σε μια περίοδο που οι πληγές του εμφυλίου πολέμου δεν είχαν επουλωθεί, για αυτό δεν είναι τυχαίο ότι υπάρχουν πολλές έντονες εικόνες του θανάτου και της καταστροφής. Αν και είναι ένα πολύ μικρό ποίημα υποστηρίζει την καταστροφή τόσο με την μορφή όσο και με το περιεχόμενό του. Εξωτερικά το ποίημα παρουσιάζει ανισοσύλλαβους στίχους και απότομες τομές και εσωτερικά τρεις εικόνες της καταστροφής.

Αρχικά, ο ουρανός παρουσιάζεται με έναν ματωμένο μπαχτσέ. Το αίμα από βασική ζωογόνος ουσία των έμβιων οργανισμών γίνεται σημείο ένδειξης του θανάτου, αφού είναι ξέχυτο και όχι μέσα στο κυκλοφορικό σύστημα κάποιου οργανισμού. Εκτός αυτού κατά την αρχαία άποψη του μιάσματος, δημιουργείται μια προέκταση σε αυτήν την εικόνα. Δεν είναι άλλη από το αίμα που στάζει και λερώνει, μιαίνει, το λευκό, αγνό χρώμα του χιονιού.

Δεύτερον, ο ποιητής αναφέρει πως πρέπει να ελέγξει τα αστέρια. Τα αστέρια αν και τόσο μακριά από τη γη, πιο πέρα και από τον ουρανό, έχουν επηρεαστεί από αυτά που συμβαίνουν στη γη. Απορυθμίστηκαν και θέλουν κάποιον να τα βάλει στη θέση τους.

Τέλος, η καταστροφή μαρτυρείται και στον ίδιο τον άνθρωπο-ποιητή, ο οποίος νιώθει την υποχρέωση, ακόμη και με πληγωμένα τα φτερά, να ανέβει και να αποκαταστήσει τη θέση και λειτουργία των άστρων.

2. Η άποψη του Πολίτη για την υπαρξιακή θλίψη του Σαχτούρη που παραμορφώνει τη θεώρηση του κόσμου με τη δημιουργία σύνθετων σύγχρονων παραβόλων και μύθων επιβεβαιώνεται. Επιβεβαιώνεται μέσα από τις εικόνες που δημιουργεί στους στίχους του. Αυτές οι εικόνες στην αλληλουχία τους και στους συνειρμούς που προκαλούν πλάθουν ένα μύθο που διατρέχει το ποίημα. Ο μύθος λέει πως ο ποιητής είναι ο ελεγκτής του ουρανού, είναι ένας άνθρωπος, όχι σαν όλους τους άλλους, μέσα στο τοπίο της καταστροφής αυτός δεν το βάζει κάτω. Βλέπει πως καλύτερες μέρες μπορούν να έρθουν. Πως θα γίνει όμως αυτό; Αν στραφούμε στο ουρανό, στο κόσμο της χαράς, του ονειρικού και άσπιλου πνευματικού κόσμου. Πριν να γίνει όμως αυτό πρέπει ο ίδιος να επιτελέσει το χρέος του να ελέγξει τα αστέρια.

3. Στο ποίημα δεσπόζουν τα ουσιαστικά. Αυτό συμβαίνει επειδή εξυπηρετεί πολλούς ποιητικούς σκοπούς. Η υπεροχή των ουσιαστικών έναντι των ρημάτων διαμορφώνει μια στατική ατμόσφαιρα, σαν να επιβραδύνεται η κίνηση στο χώρο και στο χρόνο. Δείχνει το ανυπόφορο, αυτό το οποίο προσπαθεί να εγκλωβίσει, να καθηλώσει , να παρεμποδίσει το υποκείμενο στο έργο του. Ακόμα, τα ουσιαστικά με αυτό τον τρόπο σύνταξης και χρήσης τους συμβάλλουν στην κατασκευή ενός κατακερματισμένου τοπίου, ασύνδετων κομματιών στον κόσμο, όπως συμβαίνει σε περιόδους εμπόλεμης κατάστασης και γενικά καταστροφών. Δεύτερα σε συχνότητα εμφάνισης είναι τα ρήματα. Τα ρήματα είναι οι λέξεις που δίνουν συνοχή σε ένα κείμενο καθώς φανερώνουν την μεταφορά ενέργειας συνεπώς και της κίνησης, της ζωής. Όλα τα ρήματα είναι ενεργητικής διάθεσης γεγονός που φανερώνει τη

θέληση του ποιητή να πάει κόντρα στην κατάσταση που βιώνει, σε αυτό συνηγορεί και η επανάληψη του δεοντολογικού πρέπει. Ακόμα, αξίζει να σημειωθεί ότι υπάρχουν δύο ρηματικοί τύποι σε υποτακτική έγκλιση, και δείχνουν την εξάρτηση τους από το πρέπει, δηλαδή δείχνουν την υποταγή των θέλω στο πρέπει, στην αναγκαιότητα, το κοινωνικό χρέος. Συνοψίζοντας, τα ρήματα και τα ουσιαστικά δίνουν στο λόγο πυκνότητα και βάθος, στοχεύουν στο καίριο, στην ουσία και όχι σε δευτερεύουσες ιδιότητες, γνωρίσματα κτλ.

4. Ο ουρανός είναι πολυσήμαντο σύμβολο στην ποίηση του Μ. Σαχτούρη. Θα μπορούσε να συμβολίζει το σύνολο των πνευματικών αγαθών, τα οποία παρουσιάζονται τελικά πιο απαραίτητα από τα υλικά αγαθά. Σε όλη του τη ζωή ο άνθρωπος νιώθει την ανάγκη να ξεφύγει από την αισθητή πραγματικότητα και να περάσει στον άλλο δρόμο, στην εξωλογική πραγματικότητα, για να βρει τη χαρά. Κάποιος όμως πρέπει να τον οδηγήσει εκεί: ο απλός άνθρωπος γνωρίζει μόνο τους δρόμους της λογικής, μόνο τα μονοπάτια του αισθητού κόσμου, μόνο τα αντικείμενα που αντιλαμβάνεται με τις αισθήσεις του. Όμως ο κόσμος στον οποίο βρίσκεται η χαρά δεν κατακτιέται με τη λογική αλλά με τη φαντασία. Μόνον ο ποιητής κινείται με άνεση από τον κόσμο του λογικού στον κόσμο του παράλογο/φανταστικού κόσμου και αυτός είναι που θα οδηγήσει τους ανθρώπους στον ουρανό, τον κόσμο του πνεύματος.

5. Τόσο ο Σαχτούρης όσο και ο Πούλιος μεταφέρουν μια προσωπική τους επιθυμία με μια παρομοίωση. Οι δύο ποιητές είναι δύο πουλιά, με σπασμένα φτερά που ποθούν διακαώς να πετάξουν στον αιθέρα, και για αυτό προσπαθούν να μαντάρουν τα φτερά τους και να εκτελέσουν την πτήση.

Το φώς και στους δυο παίζει σημαντικό ρόλο, είναι το ζητούμενο της πτήσης. Ο Σαχτούρης αναζητά το φώς των αστεριών, αυτά πάει να ελέγξει. Ο Πούλιος από την άλλη δεν προσδιορίζει ακριβώς το φως, το γεγονός όμως ότι στη δεύτερη στροφή αναφέρει «παλμοί του ουρανού πριν το χάραμα» μπορούμε να υποθέσουμε πως πρόκειται και για το φως της αυγής, που είναι το πρώτο που βγαίνει και φαίνεται να είναι αχνό, καθαρό. Φωτίζει χωρίς να τυφλώνει.

Ο Πούλιος έχει ανάμεικτα συναισθήματα και ένα προσωπικό αδιέξοδο. Έχει πολλές σκέψεις, με τις οποίες ξεφεύγει, οι πόνοι της ζωής όμως τον έχουν καταβάλει, δυσκολεύοντας την φυγή του. Στην κατάσταση του ουρανού είναι και ο ψυχικός κόσμος του ποιητή. Οι παλμοί της καρδιάς του είναι αδύναμοι σαν το φώς της αυγής. Στο αντίστοιχο αδιέξοδο του, ο Σαχτούρης δεν μεταφέρει τις ψυχικές συγκρούσεις, προτάσσει το κοινωνικό χρέος, το πρέπει και βάζει μπρος την πτήση του.

Παρά τις διακυμάνσεις της μαχητικότητας των δύο ποιητών στο επίκεντρο είναι η μετάβαση σε έναν άλλο κόσμο, τον πνευματικό, τον κόσμο της χαράς, για να αντισταθμίσουν τα πάθη της καθημερινής ζωής, του υλικού τρόπου ζωής.